

Sprawa C-509/23**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

8 sierpnia 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Administratīvā rajona tiesa (rejonowy sąd administracyjny, Łotwa)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

7 sierpnia 2023 r.

Strona skarżąca:

SIA Laimz

Druga strona postępowania:

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija (służba kontroli i nadzoru nad loteriami i grami hazardowymi, Łotwa)

Przedmiot postępowania głównego

Skarga o stwierdzenie nieważności decyzji Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas (służby kontroli i nadzoru nad loteriami i grami hazardowymi, zwanej dalej „służbą kontroli”), na mocy której nałożono na skarżącą karę pieniężną za niewykonanie obowiązków, o których mowa w Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (ustawie o zapobieganiu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu i rozprzestrzeniania broni jądrowej), w odniesieniu do badania klientów i sprawdzania ich statusu.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Na podstawie art. 267 TFUE sąd odsyłający zwraca się o dokonanie wykładni przepisów dyrektywy 2015/849 w celu wyjaśnienia kryteriów, na podstawie

których dana osoba może zostać uznana za bliskiego współpracownika osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne, oraz kwestii, czy podmioty zobowiązane należące do tej samej grupy mogą wymieniać między sobą informacje dotyczące badania klientów i wykorzystywać uzyskane informacje, a także sytuacji, które wymagają zastosowania środków należytej staranności wobec klienta.

Pytania prejudycjalne

- 1) Czy art. 3 pkt 11 lit. a) dyrektywy 2015/849 należy interpretować w ten sposób, że dana osoba może zostać uznana za bliskiego współpracownika osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne przez sam fakt, że osoby te są członkami tego samego podmiotu publicznego, to jest bez dokonania oceny żadnych innych okoliczności?
- 2) Czy [art. 3 pkt 9] dyrektywy 2015/849 należy interpretować w ten sposób, że w celu ustalenia, czy dana osoba posiada status osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne należy zbadać, czy osoba ta zajmuje stanowisko, o którym mowa w tym przepisie, a ponadto przeprowadzić dochodzenie i sprawdzić, czy jest to stanowisko wyższego szczebla, a nie stanowisko średniego lub niższego szczebla?
- 3) Czy art. 45 ust. 1 dyrektywy 2015/849 w związku z art. 45 ust. 8 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie, aby osiągnąć cele dyrektywy 2015/849, powinny zezwolić podmiotom zobowiązanym, o których mowa w art. 2 ust. 1 dyrektywy 2015/849, uznanym za spółki należące do tej samej grupy, na wzajemną wymianę informacji, w tym poprzez zawieranie umów o wymianie informacji oraz poprzez zapewnienie wzajemnego przepływu informacji i możliwości wzajemnego powoływania się na nie?
- 4) Czy art. 45 ust. 1 i 8 dyrektywy 2015/849 w związku z art. 3 pkt 12 i 15 tej dyrektywy zezwala również na to, aby takie informacje, bądź decyzje, były wykorzystywane przez kilka przedsiębiorstw należących do tej samej grupy, które mogą się na nie powoływać, w wyniku decyzji podjętych w ramach grupy przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla przedsiębiorstwa należącego do grupy?
- 5) Czy art. 14 ust. 5 dyrektywy 2015/849 w związku z art. 8 ust. 2 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że podmioty zobowiązane nie mają obowiązku stosowania środków należytej staranności w odniesieniu do obecnych klientów biznesowych, jeżeli nie upłynął termin przewidziany w ustawodawstwie krajowym, ani termin wynikający z procedur wewnętrznego systemu kontroli, na ponowne zastosowanie środków należytej staranności, a podmiot zobowiązany nie jest świadomy nowych okoliczności, które mogłyby wpłynąć na ocenę ryzyka przeprowadzoną w odniesieniu do danego klienta?

- 6) Czy nałożony na podmioty zobowiązane na mocy art. 11 lit. d) dyrektywy 2015/849 obowiązek stosowania środków należytej staranności wobec klienta, gdy w momencie odbioru wygranych lub obstawiania stawek łączna wartość transakcji wynosi co najmniej 2000 EUR, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane, należy interpretować w ten sposób, że takie środki muszą zostać zastosowane w każdym przypadku, gdy łączna kwota transakcji osiąga 2000 EUR, niezależnie od przedziału czasowego, w którym określona w tym przepisie kwota 2000 EUR zostaje ponownie osiągnięta?

Przywołane przepisy prawa Unii

Traktat o Unii Europejskiej: art. 5 ust. 4 akapit pierwszy.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE: motywy 30, 31, 32 i 34 oraz art. 3 pkt 9, art. 3 pkt 11 lit. a), art. 3 pkt 12 i 15, art. 5, art. 8 ust. 1 i 2, art. 11 lit. a), d) i f), art. 13 ust. 1 lit. a)–d) i ust. 2, art. 14 ust. 5, art. 26 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 i 8.

Orzecnictwo

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 17 listopada 2022 r., C-562/20, Rodl & Partner, EU:C:2022:883, pkt 91.

Przywołane przepisy prawa krajowego

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (ustawa o zapobieganiu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu i rozprzestrzeniania broni jądrowej)¹: art. 1 pkt 2¹ lit. a), pkt 8¹, 18 i 18², art. 3 ust. 1 pkt 7, ust. 2 i 2¹, art. 10 ust. 1, art. 11 ust. 1 pkt 1 i 4, art. 11¹ ust. 1 pkt 1 i 5, ust. 2, 6 i 7, art. 25 ust. 2 i art. 29 ust. 1.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 Skarżąca jest spółką handlową wpisaną do rejestru handlowego w Republice Łotewskiej, której działalność gospodarcza polega na świadczeniu usług

¹ Wszelkie powszechnie obowiązujące ustawodawstwo łotewskie, zarówno w wersji aktualnej, jak i historycznej, jest dostępne na stronie internetowej: <https://likumi.lv/>.

w zakresie gier hazardowych i zakładów wzajemnych. Całość kapitału zakładowego skarżącej posiada SIA Optibet, której działalność gospodarcza również obejmuje gry hazardowe i zakłady wzajemne. Obie spółki należą do grupy Enlabs AB, spółki zarejestrowanej w Szwecji.

- 2 W dniu 2 marca 2020 r. skarżąca i SIA Optibet zawarły umowę o udostępnienie rozwiązań technicznych, na podstawie której SIA Optibet opracowała rozwiązanie techniczne w celu gromadzenia i przetwarzania informacji zgodnie z wymogami Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (ustawy o zapobieganiu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu i rozprzestrzeniania broni jądrowej, zwanej dalej „ustawą o zapobieganiu”). SIA Optibet uzyskuje od osób trzecich, w związku z wymogami ustawy o zapobieganiu, informacje w celu dokonywania oceny ryzyka i zarządzania ryzykiem dotyczące statusu osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne, sytuacji w zakresie sankcji oraz sytuacji w zakresie negatywnych informacji w mediach. Ze swojej strony SIA Optibet, jako spółka dominująca nad skarżącą, zapewnia skarżącej dostęp do rozwiązań technicznych i usług informacyjnych świadczonych przez osoby trzecie w celu zapewnienia jak najbardziej skutecznego wykorzystania zasobów i jednolitego, w ramach grupy spółek, wykonywania obowiązków, o których mowa w ustawie o zapobieganiu.
- 3 W okresie od dnia 10 lutego 2022 r. do dnia 4 marca 2022 r. służba kontroli przeprowadziła u skarżącej kontrolę w zakresie zapobiegania praniu pieniędzy i stwierdziła, że klient skarżącej, na rzecz którego skarżąca począwszy od dnia 23 sierpnia 2021 r. świadczyła usługi w zakresie interaktywnych gier hazardowych, zwany dalej „klientem”, powinien zostać uznany za osobę powiązaną z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne.
- 4 W dniu 14 marca 2022 r. służba kontroli przeprowadziła u skarżącej kolejną kontrolę, w ramach której sprawdzono depozyty wpłacone przez klienta w dniach 27 i 28 stycznia 2022 r., kiedy klient został zarejestrowany jako gracz, sposób, w jaki ustalono jego tożsamość, sposób, w jaki zastosowano wobec niego system kontroli wewnętrznej oraz procedury stosowane w związku z badaniem klienta. Raport z kontroli został sporządzony w dniu 14 marca 2022 roku. W raporcie tym stwierdzono, co następuje.
- 5 Jeżeli zostanie potwierdzone, że klient jest osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne, stosunki gospodarcze z klientem zostaną zakończone, lecz jeżeli klient jest członkiem rodziny osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne lub bliskim współpracownikiem osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne, stosunki gospodarcze mogą być kontynuowane za zgodą kadry kierowniczej wyższego szczebla skarżącej.
- 6 W latach 2020, 2021 i 2022 skarżąca nie stwierdziła żadnych stosunków gospodarczych z bliskimi współpracownikami osób zajmujących eksponowane stanowisko polityczne. Ponadto skarżąca nie dokonała kontroli klienta po osiągnięciu w dniu 26 sierpnia 2021 r. progu kontroli (2000 EUR), co

wymagałoby zwrócenia się do klienta o informacje na temat źródeł dochodów, wielkości dochodów, przewidywanego budżetu na gry hazardowe oraz statusu klienta jako osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne, członka rodziny lub bliskiego współpracownika takiej osoby oraz sprawdzenia informacji znajdujących się w publicznie dostępnych bazach danych w celu zidentyfikowania dodatkowych czynników ryzyka.

- 7 Ze względu na nawyki hazardowe klienta i kwotę zakładów wzajemnych skarżąca rozpoczęła w dniu 31 stycznia 2022 r. szczegółową ocenę w odniesieniu do klienta, żądając od niego dodatkowych informacji. Skarżąca wzięła pod uwagę depozyty wniesione klienta w kwocie 15 000 EUR, co spowodowało przypisanie klientowi w dniu 14 września 2021 r. średnio-wysokiego poziomu ryzyka, oraz dane historyczne klienta zawarte w jego profilu klienta SIA Optibet. Ponadto na podstawie umowy o wymianie danych zawartej z SIA Optibet skarżąca zastosowała się do decyzji kadry kierowniczej wyższego szczebla SIA Optibet z dnia 27 marca 2020 r. o utrzymaniu relacji z klientami wysokiego ryzyka. Weryfikacja lub porównanie klientów skarżącej z informacjami uzyskanymi przez SIA Optibet nie jest przeprowadzane rutynowo w trakcie badania klienta.
- 8 W konsekwencji, na podstawie wyników przeprowadzonej przez siebie kontroli, służba kontroli stwierdziła, że skarżąca nie przeprowadziła badania klienta, pomimo że próg takiego badania został osiągnięty, nie ustaliła statusu tej osoby jako bliskiego współpracownika osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne klienta i nie poddała klienta w tym zakresie szczegółowej ocenie.
- 9 W świetle powyższego, decyzją z dnia 15 czerwca 2022 r. służba kontroli nałożyła na skarżącą karę pieniężną za nieprzestrzeganie wymogów określonych w obowiązującym uregulowaniu.
- 10 W swojej decyzji służba kontroli przyjęła, że podczas nawiązywania stosunków gospodarczych z klientem oraz na dalszym etapie tych stosunków skarżąca nie mogła wykorzystywać i opierać się na badaniu klienta przeprowadzonym przez inną spółkę (SIA Optibet), nawet jeśli spółka ta była powiązana ze skarżącą, bowiem skarżąca powinna była przeprowadzić takie badanie w sposób samodzielny i niezależny. Zdaniem służby kontroli, jeżeli skarżąca wykorzystywała i opierała się na informacjach uzyskanych od innej spółki, sama nie żądając informacji od klienta, należy uznać, że skarżąca nie dokonywała przez dłuższy czas czynności mających na celu upewnienie się, że klient posiada status osoby będącej bliskim współpracownikiem osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne, zatem nie zastosowała wymogów wzmożonego monitorowania. Tym samym uznała, że skarżąca nie zastosowała w sposób prawidłowy systemu kontroli wewnętrznej klientów i nie przeprowadziła badania klienta.
- 11 Służba kontroli uznała, że klient skarżącej był osobą będącą bliskim współpracownikiem osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne, ponieważ wykonywał, w tym samym czasie co osoba zajmująca eksponowane

stanowisko polityczne, obowiązki urzędnika w organie wykonawczym stowarzyszenia.

- 12 W dniu 18 lipca 2022 r. skarżąca wniosła skargę do Administratīvā rajona tiesa (rejonowego sądu administracyjnego) o stwierdzenie nieważności decyzji służby kontroli.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 13 Skarżąca podnosi, że zawarła z SIA Optibet umowę o wymianie informacji, na podstawie której ta ostatnia przekazała jej informacje niezbędne do spełnienia wymogów ustawy o zapobieganiu w odniesieniu do każdego gracza będącego klientem SIA Optibet, który następnie stał się klientem skarżącej. W związku z tym uważa ona, że nie było potrzeby, aby ponownie wymagać i sprawdzać uzyskane przez SIA Optibet informacje dotyczące konkretnego klienta, który wcześniej był klientem tej spółki, lecz mogły one być wykorzystane również w stosunkach gospodarczych między skarżącą a tym klientem. Zdaniem skarżącej to samo dotyczy decyzji kadry kierowniczej wyższego szczebla dotyczących wspólnych klientów, ponieważ SIA Optibet i skarżąca są ze sobą powiązane.
- 14 Skarżąca twierdzi, że służba kontroli błędnie interpretuje pojęcie „bliskiego stosunku innego rodzaju”, zawarte w art. 1 pkt 18² ustawy o zapobieganiu, uznając, że okoliczność, iż klient jest członkiem podmiotu publicznego, w którym pracuje również osoba zajmująca eksponowane stanowisko polityczne, sam w sobie stanowi powód do uznania, że klient jest powiązany z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne. Jej zdaniem w celu stwierdzenia istnienia takiego związku konieczne jest dokonanie indywidualnego i złożonego badania, w którym wspomniana okoliczność nie będzie jedynym wyznacznikiem określającym status tej osoby.
- 15 Służba kontroli wskazuje, że ustawa o zapobieganiu nie przewiduje zawarcia umowy o wymianie informacji między podmiotami prowadzącymi gry hazardowe i loterie. Wskazuje ona, że w momencie, w którym klient nawiązał stosunki gospodarcze ze skarżącą, zakończył swoje stosunki gospodarcze z SIA Optibet, zatem przede wszystkim z tych względów skarżąca nie mogła korzystać z informacji uzyskanych przez SIA Optibet. W konsekwencji uznała ona, że pomiędzy skarżącą a klientem doszło do nawiązania nowych stosunków gospodarczych bez zachowania należytej staranności. Zdaniem służby kontroli skarżącej i SIA Optibet, jako podmiotów gospodarczych i posiadaczy zezwoleń na prowadzenie gier hazardowych na Łotwie, nie łączy status prawny jednej grupy. Podnosi ona, że SIA Optibet, wspólnik skarżącej, sama jest przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie gier hazardowych i podlega przepisom ustawy o zapobieganiu, zatem mają wobec niej zastosowanie te same wymogi co wobec skarżącej, oraz że działa ona zgodnie ze swoimi wewnętrznymi systemami kontroli w celu zapewnienia przestrzegania wymogów przywołanej ustawy. Jej zdaniem ramy prawne nie pozwalają na

wymianę danych klientów z inną spółką, w wyniku czego odbiorca informacji byłby zwolniony z wykonywania swoich obowiązków prawnych. Jedynie instytucje kredytowe i instytucje finansowe mogą otrzymywać wyniki badania klienta. Zdaniem służby kontroli fakt pełnienia przez dłuższy okres czasu funkcji urzędnika w organie wykonawczym wraz z osobą, której przypisano status osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne, może umożliwić osobie zajmującej eksponowane stanowisko polityczne ukrycie, z pomocą drugiej osoby, nadużycia władzy publicznej do celów prywatnych.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 16 [1.] Pojęcie „osoby będącej bliskim współpracownikiem osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne” zostało wprowadzone do ustawy o zapobieganiu zgodnie z art. 3 pkt 11 dyrektywy 2015/849, który definiuje „osoby znane jako bliscy współpracownicy”. Artykuł 3 pkt 11 dyrektywy 2015/849 wyjaśnia, co należy rozumieć przez pojęcie „bliskich współpracowników”, a mianowicie osoby fizyczne, o których wiadomo, że utrzymują z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne dowolne inne bliskie stosunki gospodarcze. Zatem w celu uznania danej osoby za bliskiego współpracownika w rozumieniu dyrektywy znaczenie mają jedynie bliskie stosunki gospodarcze. Natomiast zgodnie z art. 1 pkt 18² ustawy o zapobieganiu za bliskiego współpracownika osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne uznaje się osobę, która co do zasady pozostaje z taką osobą w stosunkach gospodarczych lub w bliskich stosunkach innego rodzaju.
- 17 Zgodnie z wyjaśnieniami zawartymi w Politiski nozīmīgu personu, to ģimenes locekļu un ar tām cieši saistītu personu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku vadības vadlīnijas (wytycznych dotyczących zarządzania ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz rozprzestrzeniania broni jądrowej przez osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne, członków ich rodzin i bliskich współpracowników) wydanych przez Latvijas Republikas Finanšu izlūkošanas dienests (służbę informacji finansowej Republiki Łotewskiej) pojęcie „bliskich stosunków innego rodzaju” rozumie się jako relację, która może umożliwiać osobie zajmującej eksponowane stanowisko polityczne ukrycie, z pomocą drugiej osoby, nadużycia władzy publicznej do celów prywatnych. W szczególności za bliskich współpracowników osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne uważa się osoby spoza kręgu rodzinnego (np. przyjaciele itp.), które są prominentnymi członkami tej samej partii politycznej, organu publicznego lub związku zawodowego co osoba zajmująca eksponowane stanowisko polityczne, np. osoby powszechnie znane przez społeczeństwo. W tym kontekście najważniejszym kryterium jest istnienie „bliskich stosunków”, które mogą umożliwić osobie zajmującej eksponowane stanowisko polityczne ukrycie, z pomocą drugiej osoby, wykorzystania władzy publicznej do celów prywatnych. Zgodnie z wytycznymi można uznać, że okoliczność przynależności do tego samego podmiotu publicznego oznacza istnienie bliskiego stosunku.

- 18 Z jednej strony sam fakt, że osoby te są członkami tego samego podmiotu publicznego, jest czynnikiem, który stwarza wyższe ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zwłaszcza jeśli jedna z tych osób zajmuje lub zajmowała stanowisko o znaczeniu politycznym bądź jest osobą powszechnie znaną lub prominentną w społeczeństwie, ponieważ, jak stwierdzono w motywie 30 dyrektywy 2015/849, ryzyko jako takie ma zmienny charakter, a elementy zmienne, zarówno pojedynczo, jak i łącznie, mogą zwiększać lub zmniejszać potencjalne ryzyko. Należy jednak zauważyć, że okoliczność ta nie zawsze ma charakter oczywisty, ponieważ jedynie urzędnicy są wymienieni w rejestrach publicznych, a w podmiotach posiadających wielu członków takie informacje często nie są publicznie dostępne. Co więcej, w kraju nie istnieje publiczny rejestr, w którym wszystkie stowarzyszenia lub podmioty publiczne byłyby zobowiązane do zarejestrowania i upublicznienia tożsamości swoich członków.
- 19 Z drugiej strony cel, struktura i wielkość podmiotów publicznych to bardzo różne czynniki, które mogą wpływać na prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka. Niezbędne byłoby określenie statusu wskazanych osób i ich wzajemnych relacji w ramach podmiotu (np. urzędnik, członek, czy mogą lub nie wpływać na procesy itp.), zakresu działania podmiotu publicznego (np. czy podmiot publiczny jest zaangażowany lub nie w sprawy wpływające na procesy polityczne lub finansowe) oraz innych okoliczności. Jednocześnie jednak należy mieć na uwadze, że taka ocena może wymagać dodatkowych środków po stronie podmiotu zobowiązanego, ponieważ jedynie poprzez zebranie i analizę dodatkowych informacji możliwe byłoby ustalenie, czy osoby będące członkami tego samego podmiotu publicznego utrzymują ze sobą bliskie stosunki.
- 20 Podobnie w kontekście osób będących bliskimi współpracownikami zasadnicze znaczenie ma ustalenie, czy jedna z tych osób zajmuje stanowisko, o którym mowa w art. 3 pkt 9 dyrektywy 2015/849, który, jak podkreślono w tym przepisie, nie obejmuje stanowisk średniego lub niższego szczebla. Co więcej, przywołany przepis dyrektywy stanowi, że osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne nie jest każda osoba znana i prominentna w sferze publicznej, lecz ta, która jest objęta zakresem zastosowania tego przepisu i która posiada status urzędnika wyższego szczebla. Wynika z tego, że w celu uznania danej osoby za powiązaną z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne nie wystarcza zbadanie, czy jedna z tych osób jest publicznie znana lub czy zajmuje lub zajmowała stanowisko, które może mieścić się w zakresie stanowisk, o których mowa w art. 3 pkt 9 dyrektywy 2015/849, bez zbadania, czy chodzi o stanowisko wyższego szczebla. Wymaga to dokonania indywidualnej oceny.
- 21 Należałoby zatem wyjaśnić, czy art. 3 pkt 11 lit. a) dyrektywy 2015/849 należy interpretować w ten sposób, że dana osoba może zostać uznana za bliskiego współpracownika osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne przez sam fakt, że osoby te są członkami tego samego podmiotu publicznego, to jest bez dokonania oceny żadnych innych okoliczności, w szczególności, czy dana osoba zajmuje lub zajmowała jakiegokolwiek stanowisko, które mogłoby mieścić się

w zakresie stanowisk, o których mowa w art. 3 pkt 9 dyrektywy 2015/849, bez dalszego ustalania, czy jest to stanowisko wyższego szczebla.

- 22 [2.] Zgodnie z motywem 35 dyrektywy 2015/849 w celu uniknięcia powtarzania procedur identyfikacji klienta należy zezwolić na przyjmowanie przez podmioty zobowiązane klientów, których identyfikację przeprowadzono gdzie indziej.
- 23 Stosownie do art. 45 ust. 1 omawianej dyrektywy państwa członkowskie nakładają na podmioty zobowiązane będące częścią grupy wymóg wdrożenia strategii i procedur obejmujących całą grupę, w tym strategii dotyczących wymiany informacji w obrębie grupy, do celów zapobiegania praniu pieniędzy i zwalczania finansowania terroryzmu. Przedmiotowe strategie i procedury wdraża się skutecznie na szczeblu oddziałów i jednostek zależnych z większościowym udziałem tych podmiotów w państwach członkowskich i w państwach trzecich. Z kolei art. 45 ust. 8 dyrektywy 2015/849 stanowi, że państwa członkowskie zapewniają, by wymiana informacji w obrębie grupy była dozwolona.
- 24 Należy zatem stwierdzić, że spółki należące do tej samej grupy, jak skarżąca i SIA Optibet, mają nie tylko prawo, ale i obowiązek wymiany informacji, w szczególności poprzez zawieranie umów o wymianie informacji oraz zapewnienie wzajemnego przepływu informacji i możliwości wzajemnego powoływania się na nie. Ponadto państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, aby wymiana informacji wewnątrz grupy była dozwolona i wystarczająca do uznania, że dany podmiot zobowiązany przeprowadził badanie swojego klienta. Przyznanie takiego prawa każdemu podmiotowi zobowiązanemu, o którym mowa w art. 2 pkt 1 dyrektywy 2015/849 (nie tylko instytucjom kredytowym i instytucjom finansowym), z jednej strony pozwala uniknąć, co do zasady, powtarzania (w ramach grupy spółek) procedur identyfikacji klienta, a z drugiej strony zapewnia efektywne wykorzystanie środków przez spółki należące do grupy.
- 25 W art. 13 ust. 1 dyrektywy 2015/849 ustanowiono środki należytej staranności wobec klienta, które zgodnie z ust. 2 tego artykułu powinny być stosowane przez podmioty zobowiązane. Jednocześnie jednak art. 13 ust. 2 tej dyrektywy stanowi, że podmioty zobowiązane mogą określić zakres podejmowanych środków z uwzględnieniem ryzyka. W konsekwencji zdaniem sądu odsyłającego powyższe pozwala na powoływanie się na informacje uzyskane w wyniku wymiany informacji w ramach grupy spółek w odniesieniu do wspólnych klientów. Zdaniem sądu odsyłającego potwierdza to art. 26 ust. 2 dyrektywy 2015/849, który stanowi, że państwa członkowskie zakazują podmiotom zobowiązanym korzystania z usług osób trzecich mających siedzibę w państwach trzecich wysokiego ryzyka oraz że państwa członkowskie mogą wyłączyć z tego zakazu oddziały podmiotów zobowiązanych mających siedzibę w Unii i jednostki zależne z większościowym udziałem tych podmiotów, jeżeli przedmiotowe oddziały i jednostki zależne w pełni stosują się do strategii i procedur obejmujących całą

grupę zgodnie z art. 45. Dyrektywa zezwala zatem na wzajemny obieg informacji i możliwość wzajemnego powoływania się na informacje, gdy są one uzyskiwane i wykorzystywane w ramach grupy spółek, w szczególności gdy są one uzyskiwane od spółki należącej do grupy, która nie ma siedziby w państwie trzecim wysokiego ryzyka.

- 26 Z kolei art. 5 dyrektywy 2015/849 stanowi, że państwa członkowskie mogą przyjąć bardziej rygorystyczne przepisy w celu zapobiegania praniu pieniędzy i zwalczania finansowania terroryzmu, co z kolei oznacza, że państwo członkowskie może skutecznie ograniczyć krąg podmiotów zobowiązanych, którym przyznaje prawa, o których mowa w art. 45 ust. 8 dyrektywy 2015/849.
- 27 [3.] W świetle powyższych rozważań istotne jest również wyjaśnienie, czy art. 45 ust. 1 i 8 dyrektywy 2015/849 w związku z art. 3 ust. 12 i 15 tej dyrektywy zezwala również na to, aby takie informacje, bądź decyzje, były wykorzystywane przez kilka przedsiębiorstw należących do tej samej grupy, które mogą się na nie powoływać, w wyniku decyzji podjętych w ramach grupy przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla przedsiębiorstwa należącego do grupy.
- 28 [4.] Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 dyrektywy 2015/849 państwa członkowskie zapewniają podjęcie przez podmioty zobowiązane odpowiednich działań w celu zidentyfikowania i oceny ich ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, z uwzględnieniem czynników ryzyka. Działania te są proporcjonalne do charakteru i wielkości podmiotów zobowiązanych. Oceny ryzyka, o których mowa w ust. 1, są dokumentowane, aktualizowane i udostępniane odpowiednim właściwym organom oraz zainteresowanym organom samorządu zawodowego.
- 29 Zgodnie z art. 11 dyrektywy 2015/849 podmiot zobowiązany powinien zastosować środki należytej staranności wobec klienta, w szczególności gdy nawiązuje z nim stosunki gospodarcze, gdy istnieją wątpliwości co do prawdziwości lub odpowiedniości wcześniej otrzymanych danych dotyczących ustalenia tożsamości klienta oraz w odniesieniu do podmiotów świadczących usługi w zakresie gier hazardowych, gdy w momencie odbioru wygranych lub obstawiania stawek łączna wartość transakcji wynosi co najmniej 2000 EUR, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane. Z drugiej strony art. 14 ust. 5 dyrektywy stanowi, że państwa członkowskie wymagają, aby podmioty zobowiązane stosowały środki należytej staranności wobec klienta nie tylko w stosunku do wszystkich nowych klientów, lecz także – w stosownych sytuacjach i z uwzględnieniem ryzyka – w stosunku do obecnych klientów, lub w przypadkach, gdy stosowne okoliczności dotyczące klienta ulegają zmianie.
- 30 Z art. 11¹ ust. 1, 2 i 7 ustawy o zapobieganiu wynika, że zgodnie z tą ustawą podmiot zobowiązany jest obowiązany do aktualizacji danych klienta zgodnie z oceną ryzyka klienta co najmniej jeden raz na pięć lat.

- 31 W konsekwencji przywołane ramy prawne przewidują stosowanie środków należytej staranności wobec klienta w przypadku zidentyfikowania ryzyka, lecz nie rzadziej niż jest to przewidziane w uregulowaniu krajowym.
- 32 Skarżąca uważa, że zastosowanie środków należytej staranności w odniesieniu do obecnych klientów (w tym tych, w odniesieniu do których posiada informacje dostępne w ramach grupy spółek) przed upływem terminu przewidzianego w uregulowaniu opiera się na ocenie ryzyka. Jej zdaniem, jeżeli w trakcie oceny klienta podmiot zobowiązany nie zidentyfikował ryzyka, lecz ryzyko takie faktycznie pojawi się później, przed upływem terminu na aktualizację danych klienta, a podmiot zobowiązany nie może powziąć wiedzy o tym ryzyku, podmiot ten nie jest zobowiązany do wcześniejszego zastosowania środków należytej staranności wobec klienta w odniesieniu do jego obecnych klientów.
- 33 Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że art. 14 ust. 5 dyrektywy 2015/849 w związku z art. 8 ust. 2 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że podmioty zobowiązane mają obowiązek przyjęcia na podstawie uaktualnionej oceny ryzyka, środków należytej staranności, w razie potrzeby wzmocnionych, wobec istniejącego już klienta, jeżeli okazuje się to właściwe, w szczególności w przypadku zmiany istotnych elementów sytuacji tego klienta, i to niezależnie od tego, że nie upłynął jeszcze przewidziany przez prawo krajowe maksymalny termin na dokonanie nowej oceny ryzyka związanego ze wspomnianym klientem (*wyrok z dnia 17 listopada 2022 r., C-562/20 Rodl & Partner, EU:C:2022:883, pkt 91*).
- 34 W wyjaśnieniu tym Trybunał Sprawiedliwości nie udziela jednak odpowiedzi na pytanie, jak należy postąpić, jeżeli podmiot zobowiązany nie był świadomy innych nowych okoliczności dotyczących danego klienta, które mogłyby wpłynąć na ocenę ryzyka tego klienta.
- 35 W związku z powyższym należy przedstawić piąte pytanie prejudycjalne.
- 36 [5.] Ponadto, biorąc pod uwagę, że obowiązki nałożone na podmioty zobowiązane powinny być proporcjonalne, należy przedstawić szóste pytanie prejudycjalne.